

[Bertel Dahlgaard.]

af stavnsbåndet i henhold til ændringen af § 129 vil blive modtaget med glæde i mange kredse, og den vil være af erhvervs-mæssig betydning, fordi den vil fremme bevægelsen på arbejdsmarkedet. Ophævelsen af de særlige lejenævne for enkelte værelser i henhold til ændringen af § 100 vil der sikkert være enighed om. Ligeledes tror jeg, at begrænsningen af boliganvisningsudvalgenes beføjelser vil blive modtaget med tilfredshed; men fra vor side forbeholder vi os at gå noget videre, i hvert tilfælde for de mindre og mellemstore kommuner.

Under de kommende forhandlinger i udvalget må vi nu se, om der er flere punkter, hvor vi kan føre afviklingen videre. Vi må med hensyn til afviklingen selvfølgelig hele tiden have fast grund under fødderne, så at det ikke med rette fra lejernes side kan siges, at der åbnes adgang til misbrug.

På eet punkt foreslås en ny restriktion. Det er i ændringen til § 76, ifølge hvilken enhver ombygning, forandring eller nyindretning i en ejendom, som kan medføre lejeforhøjelse, forudsætter huslejenævnets godkendelse. Jeg erkender, at visse ombygninger, navnlig i meget gamle huse, har fundet sted, for at ejerne kunne unddrage sig huslestoppet, og har antaget en karakter, som økonomisk og samfundsmæssigt har været højst tvivlsom, men at gå så vidt som at inddrage enhver forandring eller nyindretning under restriktioner bør der formentlig ikke blive tale om.

Jeg vender mig dernæst til den anden del af lovforslaget, der vedrører adgangen til husleje-forhøjelse. Jeg har formentlig lov til at gå ud fra, at fremsættelsen af dette forslag er udtryk for, at regeringen anser den nuværende tilstand på boligmarkedet for helt uholdbar. Heri tror jeg i virkeligheden både ejere og lejere vil give ministeren ret. Det er nu mere end 2 år siden, jeg i det store huslejeudvalg fremhævede overfor den daværende boligminister, det ærede medlem hr. Aksel Møller, at hvis han ikke formåede at tilrettelægge en leje- og byggestøttelovgivning på længere sigt, drev vi henimod en sådan uholdbar tilstand, der ville øge forvirringen på begge områder og derfor ville komme til at kræve mere

drastiske foranstaltninger. Det er denne situation, vi nu står i.

Her, hvor interesse modsætningerne er så skarpe, vil vi nu få at se, hvorledes interesseerne tønner sammen. Lejerne i de gamle lejligheder vil have svært ved at opgive noget af den fortrinsstilling, de ubestrideligt har haft; lejerne i de nye lejligheder føler sig hårdt ramt af den høje leje; grundejerne, for hvem stillingen også er uholdbar, vil have svært ved at affinde sig med det, der i henhold til de modstående interesser er muligt, og med hensyn til det fremtidige byggeri vil bestræbelserne for at tvinge byggeomkostningerne ned til det niveau, der sikkert er sagligt grundlag for, møde heftig modstand. Midt i alt dette står så folketinget og politikerne, der, hvad der så end sker, vil blive klemmt imellem skjolde.

Ved behandlingen af denne svære sag tror jeg der er brug for, at lejerne ikke blot føler sig som lejere, og at grundejerne ikke blot føler sig som grundejere, men at begge parter føler sig som borgere, der har evnen til at se sagen fra begge sider. Der er ingen retsindig lejer, der ikke vil kunne se, at de husejere, der kun har fået en ringe eller ingen lejeforhøjelse siden 1939, retfærdigvis må have en forhøjelse under hensyn til den omkostningsstigning, som har ramt dem. På den anden side vil den rimelige husejer også kunne se, at det er berettiget, at han i beregningen af sin omkostningsstigning må tage hensyn til, at han i disse år intet tab har haft ved lejeledighed, og, for manges vedkommende, at de gennem konverteringer i tiden med den lave rente har kunnet opnå nogen nedsættelse af renteudgifterne.

Hertil kommer det meget væsentlige, at den indre vedligeholdelse efterhånden helt eller delvis er overvæltet på lejerne, og her er vi ved et punkt, som påkalder en forstandig bedømmelse fra lejernes side. Når lejerne klammer sig til lejestoppet, må de ikke glemme, at de faktisk har fået en betydelig lejeforhøjelse derved, at de i stadig højere grad må afholde udgifterne til vedligeholdelse. Lejestoppet har altså ikke været gratis for dem. Derfor er det en af de ting, lejerne bør være opmærksom på, at en forhøjelse af huslejen ledsages af en ordning af vedligeholdelsesspørgsmålet, så de får noget til gengæld for husleje-for-